

- _____, 1974. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1972. *Ent. Ber., Amst.* 34: 74—78.
- _____, 1975. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1973. *Ent. Ber., Amst.* 35: 36—38.
- Lefebver, Br.V. & J. Petit, 1970. Note sur les Hyménoptères Aculéates d'une halde calaminaire. *Natuurh. Maandbl.* 59: 128—136.
- _____, 1974. Hymenoptera Aculeata (bijen en wespen) en hun vliegplanten in de halde van Plombières. *Natuurh. Maandbl.* 63: 161—166.
- Linsenmaier, W., 1959. Revision der Familie Chrysidae (Hymenoptera) mit besonderer Berücksichtigung der europäischen Species. *Mitt. schweiz. ent. Ges.* 32: 1—232, 711 figs.
- Lith, J. P. van, 1974. Notes on palaeartic Psenini. V-VIII (Hymenoptera, Sphecidae). *Ent. Ber., Amst.* 34: 180—185.
- Petit, J., 1975. Insectes intéressants pour la-faune de la Belgique et des régions limitrophes. *Lam-billionea* 75: 5—42.
- Valkeila, E., 1974. *Nitela spinolae* Latreille s. auct. Hymenoptera, Sphecoidea, Larridae): A confusion of two European species. *Suom. hyönt. Aikak.* 40 (2): 75—85.
- Wolf, H., 1972. Hymenoptera: Pompilidae. *Ins. Helv.* 5: 91—115.
- _____, 1975. Über einige Wegwespen (Hymenoptera, Pompilidae) aus dem Rijksmus. van Natuurl. Historie zu Leiden. *Zool. Med., Leiden.* 49 no. 4: 33—36.

B.V. Lefebver
Rijksmus. Nat Hist.,
Leiden, Netherlands

Interessante vangsten van Hymenoptera-Aculeata in 1974 en 1975 in Nederland en België

door

Br. V. LEFEBER

ABSTRACT. — Interesting Hymenoptera Aculeata, mostly caught in 1974 and 1975 in the Netherlands and (marked with an asterisk) in the adjacent parts of Belgium, are enumerated.

Het jaar 1974 was in zijn geheel slecht, althans voor Aculeata. De eerste helft van 1975 eveneens. De tweede helft daarentegen was uitzonderlijk goed. Dit laatste is vooral duidelijk zichtbaar in het grote aantal vangsten van zeldzame wespen. Toch begon het voorjaar van 1975 al opvallend vroeg. Reeds vanaf 11 februari vlogen volop: *Andrena bicolor* Fabricius, *A. clarcella* Kirby, *A. praecox* Scopoli en *A. ruficornis* Nylander, tesamen met *Nomada ferruginata* Linné en *N. leucophtalma* Kirby.

Vangsten in België zijn aangeduid met een sterretje; tevens geef ik thans bij de vindplaatsen de code van de European Invertebrate Survey (U.T.M.-grid). Veel dank ben ik verschuldigd aan Prof. J. Leclercq (Liège), W. Linsenmaier (Luzern), J. P. van Lith (Rotterdam), A. K. Merisuo (Turku), E. Valkeila (Hameenlinna), P. M. F. Verhoeff (Utrecht) en vooral aan H. Wolf (Plettenberg), die verscheidene moeilijke gevallen determineerden of controleerden.

APOIDEA

Colletes marginatus Smith. In Belgisch Limburg te *Winterslag (FS.75) ving ik twee ♀, 19.VII.1975, die door Verhoeff gecontroleerd werden. De soort is in de Nederlandse duinen niet zo zeldzaam en ook in het binnenland is ze hier en daar gevangen. Voor België is het blijkbaar wel iets bijzonders, want de enige opgave betreft een ♂, door Meunier in 1895 gevangen te Forest bij Brussel. De betreffende collectie is echter verloren gegaan.

Prosopis difformis Eversmann trof ik voor de eerste maal aan te Wesepe-Ov. (LD.10), een ♂ op *Frangula*, 14.VII.1975.

Prosopis rinki Gorski was vrij talrijk; behalve een ♀ te Uffelte (LD.15), 2.VII.1974, een ♀ te Nunspeet (FU.80), 3.VII.1975 en een ♂ te Best (FT.60), 18.VI.1974, ook een ♀ te Vogelenzang (FT.09), 19.VIII.1974; alle gevangen door Van Aartsen. De laatste vangst is volgens mij een primeur voor de duinstreek.

Andrena fulvago Christ, een ♂ te 't Rooth (FS.93), 25.V.1974 (en een ♀, 28.V.1975 en tevens een ♂, 11.V.1974 op het Belgisch deel van de St.-Pietersberg (FS.82 en 83)).

Andrena synadelpha Perkins. Te Maastricht, „De Bossche Fronten” (FS.83), is blijkbaar een grote kolonie gevestigd. Ik trof eind april een groot aantal ♂ aan op zonnige struiken en midden mei talrijke ♀ op bloeiende *Crataegus*. Het viertal ♀ dat ik in de voorgaande jaren in onze tuin ving, zullen hier ook wel vandaan komen; de afstand is slechts 200 meter.

Andrena mitis Schmiedeknecht. Van Aartsen ving een ♂ te Uffelte (LD.15), 1.VII.1975 en de dag daarop een ♀ te Veenhuizen (LD.27). De soort was ten noorden van de lijn Leiden-Gooi-Babberich nooit vermeld.

Andrena lathyri Alfken, een ♀ in het centrum van Maastricht (Bossche Fronten) (FS.83) op *Vicia sepium* L., 8.VI.1975.

Dufourea halictula Nylander, drie ♀ te Sevenum (KC.90) op *Jasione*, 15.VII.1974. In Z. Nederland en België zeldzaam.

Megachile lapponica Thomson, twee ♂ te *As Wouterbron (FS.85) op weipaaltjes, ook betonnen! 2.VII.1975.

Megachile argentata Fabricius, een ♀ en twee ♂ op de „Maasduintjes” ten oosten van Aayer in Noord-Limburg (KC.91), VII.1975 op *Thymus*.

Coelioxys mandibularis Nylander, twee ♀, 30.VII.1975 op dezelfde Maasduintjes (KC.91). Buiten de duinstreek een zeldzame soort.

Osmia uncinata Gerstaecker. Van Aartsen ving vier ♀, 18.V.1974 te Overveen (FU.00). Deze zeer verse exemplaren laten heel duidelijk het verschil zien met de nauw verwante *O. parietina* Curtis, die ik kende van de Wrakelberg (GS.03), in 1967 gekweekt uit een weipaaltje. Ik dacht toen aanvankelijk met *O. uncinata* Gerstaecker of *O. inermis* Zetterstedt te doen te hebben, maar J. van der Vecht en Dr. Peters (Wenen) stelden vast: *O. parietina* Curtis. Zie Lefeber, 1971.

Stelis punctulatisima Kirby, een ♀ te Maastricht (B.Fr.) (FS.83), 3.VII.1975 op één van de oude vestingmuren, waarin zeer waarschijnlijk ook *Anthidium manicatum* Linné nestelt.

Stelis phaeoptera Kirby, een ♂ te Veenhuizen (LD.27), 2.VII.1975 door Van Aartsen. De noordelijkste melding was Emmen (LD.54).

Nomada similis Morawitz, een ♀ te *Gruitrode (FS.86), 14.VI.1975).

Enkele leuke Vespidae lieten zich betrappen:

Odynerus melanocephalus Gmelin, een ♂ te Kunrade (GS.03), 6.VII.1975 door Van Aartsen.

Pterochilus phaleratus Panzer in aantal te Aayen (KC.91) op bloeiende *Thymus*, 31.VII.1975. Ik kende toen nog niet het artikel van Haeseler over de nektarroof die deze soort op *Lotus* schijnt te plegen, anders had ik hier een prachtige gelegenheid tot observatie gehad. Zie Haeseler, 1975.

Symmorphus connexus Curtis, een ♀ te Well (KC.91), 9.VII.1975 en een ♀ uit een weipaaltje te *Rutten bij Tongeren (FS.72), 1975.

Symmorphus mutinensis var. *eumenoides* V. Lefeber, 1974. Nu een ♂ te Schaarsbergen (FT.96) door Van Aartsen, 9.VIII.1974. Het enige verschil met mijn ♂ van 't Rooth (FS.93) is, dat de vlekjes iets minder duidelijk begrensd zijn.

Ancistrocerus scoticus Curtis, een ♀ te Grauw (ZI) (ES.88) op *Achillea*, 24.VIII.1975.

Allodynerus delphinalis Giraud, een ♂ te Well (KC.91), 9.VII.1975.

Methocidae en Trigonalidae

Methoca ichneumonides Latreille, een ♀ te Aayen (KC.91), 30.VII.1975.

(*Pseudogonolus hahni* Spinola, een heel klein ♂, nauwelijks 5 mm, verscheen tot mijn verbazing uit een weipaaltje te Rutten (FS.72), 1975).

Een aantal Chrysididae van 1975 is nog bij W. Linsenmaier ter controle, maar de volgende vangsten kan ik reeds mededelen:

Omalus violaceus Scopuli. Van Aartsen ving een ♀ te Veenhuizen (LD.27), 2.VII.1975. In de N.O. helft van Nederland slechts gemeld van Leeuwarden door Stobbe.

Notozus panzeri coeruleus Dahlbom. Van deze fraaie geheel staalblauw gekleurde variëteit ving Van Aartsen een ♂ te Venlo (LB.09), 21.VII.1975. Alleen bekend van St. Michielsgestel (FT.62) en Breda (FT.21). Overigens is de typische vorm slechts gemeld van Apeldoorn (FT.99), Nunspeet (FU.80) en *Genk (FS.74).

Hedychridium coriaceum? var.? In de Drunense Duinen (FT.42) ving ik op 13.VII.1971 twee ♀ die me voor een raadsel plaatsten. Ze zijn veel donkerder dan *H. coriaceum* Dahlbom, hebben bovendien een grote nog donkerder vlek op het abdomen en het kleurpatroon van de poten is omgekeerd, d.w.z. in plaats van zwartblauw met vleeskleurige gewrichten hebben ze vleeskleurige poten met een zwarte veeg op de schenen. Linsenmaier, wie ik de dieren toezond, was enthousiast en beloofde spoedige publicatie. Dat is echter nog steeds niet gebeurd.

Hedychridium integrum Dahlbom. Pas door de vangst van een ♀ te *Winterslag (FS.75), 13.VIII.1975, tesamen met *Gorytes tumidus* Panzer, kwam ik tot zekerheid over enkele dieren die ik reeds jaren met een ? bij mijn serie *H. ardens* Coquebert had geplaatst: Overveen (FU.00), Laren N.-H. (FT.59) en Grathem (FS.59); de beide laatste tesamen met *Gorytes lunatus* Dahlbom. *H. integrum* was verder bekend van Sleen (LD.54), Meyendel-Wassenaar (ET.97), Hilversum (FT.58) en Huis ter Heide-Zeist-Doorn (FT.57). In België: *Plombières (GS.02) en *Koksijde (DS.76).

Chrysis helleni Linsenmaier. Een paartje te Vught (FT.52), 3.VII.1971; te Grathem (FS.97) een ♀, 10.VIII.1972 en een ♂, 5.VII.1971; te Neeskant (GS.09) een ♂, 12.VII.1972; te *Maasmechelen (FS.85) een ♀, 23.VII.1972 en te *Gruitrode (FS.86) een ♀, 30.IX.1972. Al deze dieren had

ik tot nu toe voor *C. bicolor* Lepeletier aangezien. Ze zijn waarschijnlijk identiek met wat Benno, 1950 noemt *Chrysis succincta* var. *chrysoprasina*. Wat Benno *C. succincta* L. noemt moet *C. bicolor* heten. De echte *C. succincta* L. komt waarschijnlijk niet in Nederland voor, wel in Zweden, Polen en N.O.-Duitsland. *Chrysis helleni* is verder gevangen te Egmond aan Zee (FU.13) en Den Dolder (FT.57). Zie ook Linsenmaier, 1959.

Chrysis bicolor Lepeletier bezit ik nu nog van Kijfhoek (ET.97), een ♀, 16.VII.1960; Amersfoort (FT.67), een ♂, 29.VII.1953; Zandvoort (FU.00), een ♀, 22.VII.1963; Hoenderlo (FT.97), een ♂ en een ♀, 23.VII.1970; *Maasmechelen (FS.85), een ♀, 21.VIII.1968 en *Winterslag (FS.75), talrijke ♀ en een ♂, 1.VII.-13.VIII.1975 op *Daucus*. Van Aartsen ving een ♀ te Hulshorst, (FU.80), 16.VII.1975, en een ♀ te Vogelenzang (FT.09), 16.VIII.1975. Het zou aan te bevelen zijn om alle *C. bicolor* en *C. succincta* in onze collecties nog eens goed te bekijken.

Chrysis ignita mediadentata Linsenmaier. Ik ving een ♂ te *Wonck (FS.82), 12.VI.1974 en twee ♀ te *Boirs (FS.82), beide in het Belgische Jekerdal; det. W. Linsenmaier. In Nederland slechts bekend van Texel (FU.18), De Beer (ET.75), Ulvenhout (FT.20), Heerlen (GS.04) en de St.-Pietersberg (FS.83). In België is de subspecies nooit vermeld, maar ze moet er vrij gewoon zijn, want ze parasiteert bij *Odynerus spinipes* Linné in steile leemwanden. Zie Linsenmaier, 1959.

Chrysis indigotea Dufour et Perris. J. Petit (Wonck) ving een exemplaar te Kruisdorp-Hontenisse (ES.88), 15.VIII.1975. Slechts bekend van Ulvenhout (FT.20), 1953-1960, J. P. van Lith, en misschien Udenhout (FT.42).

Chrysis hybrida Lepeletier nadert onze grens. In VI.1975 werd een exemplaar gevangen door G. Bekke (Oldenzaal) te *Plombières (GS.02). De soort was in België slechts bekend van *Wévercé (KA.99), 1961. In de Franse literatuur wordt een hele serie mogelijke gastheren genoemd; de enige daarvan die we in Plombières een enkele keer hebben waargenomen is *Osmia anthocopoides* Schenck. Zie Lefeber en Petit, 1970 en 1974.

Voor zeldzame Pompilidae was 1975 een geweldig jaar:

Priocnemis obtusiventris Schiodte is langs de Westerschelde (ES.78, 88 en 89) wellicht de gewoonste Pompilide, die de laatste jaren telkens in aantal in juli en augustus op Umbelliferen gevangen werd door Van Aartsen, Petit en Lefeber; het waren echter uitsluitend ♀.

Arachnospila consobrina Dahlbom. Een ♂, oudere vangst van Budel (FS.78), 29.VI.1971, betekent de tweede vangst buiten de duinstreek; det. H. Wolf. De soort is ook gevangen te Hulshorst (FU.80). Zie Wolf, 1975.

Arachnospila bohembnormis Wolf, een ♀ te Well (KC.91), 9.VII.1975. De soort is ook gevangen te Laren N.-H. (FT.59) een ♂, in coll. Leiden en te Lerop (GS.07) door H. Sanders, in coll. Maastricht. Zie Wolf, 1972 en 1975.

Arachnospila michiganensis alvarabnormis Wolf. Ik ving een ♂ te Well (KC.91), 9.VII.1975; det. H. Wolf. In de Leidse collectie bevinden zich nog enkele ♂ van Meyendel en Wassenaar. Zie Wolf, 1972 en 1975.

Arachnospila fuscomarginata Thomson, een ♀ te Well (KC.91), 9.VII.1975.

Evagetes implicatus Haupt. Weer vier nieuwe vindplaatsen: Hoenderlo (FT.97), een ♂, 23.VII.1970 en Diever (LD.25), een ♀, 12.VI.1974; beide door Van Aartsen en in België: een ♀ te *Mol (FS.47), 3.VIII.1974 en een ♀ te *Winterslag (FS.75), 20.VIII.1975; alle det. Wolf.

Agnoioides apicalis Van der Linden. Ik kweekte in 1975 een ♂ uit een paal in onze tuin (FS.83). Nestelt deze soort meer in hout, of heeft ze die paal voor lief genomen na de „restauratie” van onze oude muren, waarop ik ze eerder tweemaal heb gevangen? Zie Lefeber, 1969 (*Aporinellus*).

Episiron albonotatus Van der Linden, een ♂ te Well (KC.91), 9.VII.1975; det. Wolf. Deze soort was slechts bekend van Lerop (GS.07), 1948 en Melick (GS.07), 1951; beide gevangen door H. Sanders.

Aporus femoralis Van der Linden, een ♂ te Bemelen (FS.93), 1.VIII.1975.

Homonotus sanguinolentus Fabricius, nu een ♀ te *Plombières (GS.02), 4.VIII.1975 op *Daucus carota* L.

Wat betreft de prooidieren van Pompilidae ben ik, dank zij de determinaties van Prof. J. T.

Wiebes en Dr. P. J. van Helsdingen, beiden te Leiden, in staat de volgende mededelingen te doen:

- Calicurgus hyalinatus* Fabricius met *Meta segmentata* Cl., ♀, *Bassenge (FS.82), 6.IX.1972.
Pompilus plumbeus Fabricius met *Arctosa* s. cid. *perita* Latreille, ♂, Hulshorst (FU.80), 1.VII.1967.
Arachnospila anceps Wesmael met *Risaura mirabilis* Cl. *Wonck (FS.82), 25.VI.1975 en *Trochosa terricola* Thor., ♀, *Wonck, 25.VI.1975.
Anoplius concinnus Dahlbom met *Pardosa* juv. spec., Elsloo Lbg. (FS.94), 26.VIII.1973.
Anoplius infuscatus Van der Linden met *Trochosa terricola* Thor., ♀, Gortel (FU.90), 18.IV.1974, *Trochosa* juv. ♂ spec., *Vroenhoven (FS.83), 12.VII.1971 en *Trochosa* juv. ♀, *Bassenge (FS.82), 3.VIII.1971.
Agenioideus cinctellus Spinola met *Salix scenius* Cl., ♀, *Lanaye (FS.82), 31.V.1971.

Tot slot de Sphecidae, die vooral in 1975 ook een dankbaar object vormden:

Podalonia luffii Saunders was althans vroeger in de duinstreek niet zo heel ongewoon, maar in het binnenland eigenlijk onbekend. Op de Maasduintjes (KC.91) echter vloog een groot aantal *Podalonia*'s, die voor het grootste deel *P. luffii* bleken te zijn; er waren slechts enkele exemplaren van *P. affinis* Kirby bij. Ik ving ze zowel op zonnige struiken als op het kale zand en ook een aantal op bloeiende *Thymus*, 7 en 31.VII.1975.

Didineus lunicornis Fabricius. Onze Belgische vriend J. Petit te Wonck, die een grote belangstelling heeft voor Zeeuws Vlaanderen en in het bijzonder voor het Land van Saeftinge, ving een ♂ van deze zeldzame soort te Kruisdorp-Hontenisse, 15.VIII.1975. Was alleen bekend van Weert (FS.88), ± 1920 en Echt (GS.06), 1949-1963, gevangen door R. Geurts.

Nysson dimidiatus distinguendus Chevrier, een zeer klein ♂ te Buitenveldert (Amsterdam) (FT.29) op het voormalige Floriade-terrein, 19.VII.1975.

Gorytes quinquecinctus Fabricius, een ♂ te *Winterslag (FS.75), 13.VIII.1975.

Gorytes bicinctus Rossi, o.a. een ♀ te Weerselo (LD.50), 9.VII.1975 door Van Aartsen.

Gorytes lunatus Dahlbom, een ♀ te Hulshorst (FU.80), 16.VII.1975 door Van Aartsen.

Gorytes tumidus Panzer, een ♀ bij de Posbank (De Steeg) (KC.96), 10.VII.1975 en twee ♀ te *Winterslag (FS.75), 13.VIII.1975.

Bembix rostrata Linné was ook door een behoorlijke kolonie op de Maasduintjes (KC.91) vertegenwoordigd en bezocht daar ook *Thymus*, 7 en 31.VII.1975.

Astata pinguis Dahlbom, o.a. een ♀ bij de Posbank (KC.96), 10.VII.1975.

Tachysphex panzeri Van der Linden. Vangsten in de duinstreek zijn geen zeldzaamheid, maar ik trof de soort nu in groot aantal aan op de Maasduintjes (KC.91) tussen Bergen en de Wellse Hut in VII.1975, vooral op zonnige plekje met kort droog gras.

Op dezelfde nu al vaak genoemde Maasduintjes ving ik vier van onze vijf *Miscophus*-species; alleen *M. bicolor* Jurine ontbrak.

Miscophus spurius Dahlbom, enkele paartjes in VII.1975 en

Miscophus niger Dahlbom, twee ♀, waarvan nu één in collectie-Van Lith; het andere, onderzocht door P. M. F. Verhoeff, is in mijn collectie.

Nitela borealis Valkeila. Na determinatie door E. Valkeila blijkt, dat in de collectie van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden aanwezig zijn: drie ♀ en twee ♂ van Wylre (GS.03), 29.VI.-1.VII.1924; een ♂ van Epen (GS.02), 7.VII.1924, alle gevangen door J. van der Vecht; een ♂ en een ♀ van Swier (GS.03), 23.VI.1946 en een ♂ van Holset (GS.02), 8.VI.1960, beide door Br. Arnoud; verder een ♀, Bloemendaal (FU.00), 23.VI.1878, een ♂, Aerdenhout, 19.VI.1873 en een ♀ van Jutfaas (FT.46), 1.VII.1943. Verder heb ik deze soort in 1974 weer gekweekt uit dood hout te *La Calamine (KB.92), Val Dieu (FS.91) en *Mal bij Tongeren (FS.72).

Nitela spinolae Dahlbom. Hiervan bevindt zich in dezelfde collectie slechts een ♂, gevangen door Br. Arnoud te Heerlen (GS.04), 22.V.1952. Zie Valkeila, 1974 en Lefebber, 1975.

Pemphredon morio Thomson, een ♀ te *Wouterbron-As (FS.85), 2.VII.1975 op dode boomstam.

Pemphredon clypealis Thomson, een ♀ te Ovezande (Z.-Beveland) (ET.50), 30.VII.1975, door Van Aartsen. Dit is de eerste vangst in de vijf kustprovincies.

Diodontus insidiosus Spooner, een ♂ te Helden (KB.98), 19.VI.1975. Deze soort was ten zuiden van de grote rivieren nooit vermeld.

Psen (Mimumesa) sibiricus Gussakowski werd op 26.VII.1974 in groot aantal aangetroffen door Van Aartsen in het Land van Saeftinge (ES.88), nu merendeels ♂; J. Petit ving er drie ♀, 15.VIII.1975. Waar hoort deze soort nu eigenlijk thuis, in ons Deltagebied, of in N.W.-Siberië? Zie Van Lith, 1974 en Lefebber, 1975.

Psen (Mimumesa) dahlbomi Wesmael, een ♂ te *La Calamine (KB.92), 7.VI.1975. Dit is nu al het derde exemplaar dat ik tegen kom vlak buiten onze grenzen. In Nederland nog steeds niet waargenomen; det. J. P. van Lith.

Psen (Mimumesa) littoralis Bondroit. Van Aartsen ving een ♂ in het Land van Saeftinge (ES.88), 26.VII.1974 en bovendien negen ♂ en twee ♀, Zuidslac (ET.40), 1.VIII.1975.

Psenulus laevigatus Shuckard. Van Aartsen ving een ♀ te Hulshorst (FU.80), 6.VII.1975. Dit is ons eerste exemplaar buiten Z.-Limburg. (Heerlen, Ulestraten, Bunde en Itteren). Zie Lefebber, 1971 en 1974.

Rhopalum nigrinum Kiesenwetter. Van Aartsen ontdekte weer drie nieuwe vindplaatsen: Hoodammen (Fr.) (FU.66), 8.VIII.1974, Biesbos (FT.23), 1.IX.1975 en Nijetrijne (FU.95).

Crossocerus elongatulus Van der Linden. Indertijd heb ik *C. barbipes* Dahlbom gemeld van de St.-Pietersberg, een ♂, 1965. Dit was een foutieve determinatie, het betrof *C. elongatulus* Van der Linden. Reeds in mijn „enquête-lijst” van 1967 en ook in mijn lijst van de St.-Pietersberg, 1969, komt die opgave niet meer voor, maar ik heb verzuimd de correctie in *Fnt. Ber.* te vermelden.

C. barbipes Dahlbom is slechts bekend van Winterswijk (LC.45) in de lijst van Bouwman, 1930, en van Benzenrade (GS.03), een ♂, 14.VII.1958, gevangen door Br. Arnoud, det. Wiering, nu in Museum Maastricht. Zie Lefebber, 1966.

Crossocerus vagabundus Panzer heb ik persoonlijk nooit waargenomen, maar Van Aartsen ving een ♀ te Delden (LC.49), 18.VI.1975.

Ectemnius ruficornis Zetterstedt (*nigrifrons* Cresson) Van Aartsen ving een ♂ te Best (FT.60), 17.VII.1975 en een ♂ te Nunspeet (FU.80), 10.VII.1975. Zie voor de nieuwste nomenclatuur Leclercq, 1974.

Tot slot nog de waarneming van een prooidier:

Oxybelus argentatus bouwmani Verhoeff. Te *Zonhoven in Belgisch Limburg (FS.64) ving ik een ♀ met als prooidier de vlieg *Thereva nobilis*; det. Van Aartsen. Bouwman, 1932, vermeldt als prooi van *O. arg. argentatus* Curtis de vlieg *Thereva annulata*, die zilverglanzend behaard is, evenals de wesp. *Thereva nobilis* heeft geen zilveren beharing en stemt hierin dus overeen met *O. arg. bouwmani*.

LITERATUUR

- Benno, P., 1950. De Nederlandse Goudwespen en haar verspreiding. *Publ. Natuurh. Gen.* 3: 9—50 (p. 38 en 43).
- Bouwman, B. E., 1931. De Graafwespen van Nederland. *Levende Nat.* 35: 98—107 (p. 100).
- , 1932. De Graafwespen van Nederland. *Levende Nat.* 36: 386—394 (p. 391).
- Haeseler, V., 1975. *Pterochilus phaleratus*, ein Nektardieb an den Blüten von *Lotus corniculatus*. *Ent. Germ. Stuttgart* 1 (3/4): 213—221.
- Leclercq, J., 1974. Noms, Types et Neotypes d'une trentaine de Crabroniens européens. *Bull. Annes Soc. r. ent. Belg.* 110: 258—286.
- Lefebber, Br. V., 1966. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata merendeels in Z.-Limburg. *Ent. Ber., Amst.* 26: 209—211.
- , 1969. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1967 en 1968. *Ent. Ber., Amst.* 29: 77—80.
- , 1971. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1970. *Ent. Ber., Amst.* 31: 221—224.